

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/195/2020
Identifikačné číslo spisu: 7814204582
Dátum vydania rozhodnutia: 27.01.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Milučký
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:7814204582.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletú M. N., narodenú XX. U. XXXX, bývajúcu u matky, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Rožňava, dieťa matky W. U., bývajúcej v E., M. č. XX, zastúpenej Mgr. Monikou Dunčákovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Štúrova 20 a otca T. N., bývajúceho v V., V. č. XX, o návrhu rodičov na úpravu styku otca s maloletou, vedenej na Okresnom súde Rožňava pod sp. zn. 7P/173/2014, o dovolaní matky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 25. júna 2019 sp. zn. 7CoP/11/2019, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Rožňava (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 6. marca 2018, č. k. 7P/173/2014-632 (v poradí druhým): a/ upravil styk otca s maloletou tak, že otec bude mať možnosť sa s maloletou stýkať každý párný týždeň v sobotu od 9.00 hod. do 11.00 hod. a v nedeľu od 14.00 hod. do 16.00 hod., každý nepárny týždeň v piatok od 15.00 hod. do 17.00 hod tak, že vždy v stanovený čas prevezme maloletú od matky pred jej bytom a v stanovený čas maloletú matke na tom istom mieste odovzdá; matke uložil povinnosť maloletú na styk s otcom riadne pripraviť a odovzdať a prevziať ju od otca v stanovený čas a na stanovenom mieste a stanovil, že styk otca s maloletou bude prebiehať v neprítomnosti matky, b/ návrh rodičov v ostatnej časti zamietol, c/ rozhodol o povinnosti rodičov a štátu uhradiť náklady znaleckého dokazovania a d/ rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

1.1. Otec sa podaným návrhom domáhal, aby súd upravil styk otca s maloletou tak, že sa s ňou bude stretávať každý druhý párný týždeň cez víkend od soboty v čase od 8.00 hod. do nedele v čase do 17.00 hod. a každý nepárny týždeň v stredu v čase od 8.00 hod. do 17.00 hod., počas jarných prázdnin každý párný rok prvú polovicu jarných prázdnin a každý nepárny rok druhú polovicu jarných prázdnin, počas veľkonočných sviatkov každý párný rok cez Veľkonočnú nedeľu a každý nepárny rok cez

Veľkonočný pondelok v čase od 8.00 hod. do 17.00 hod., na narodeniny maloletej každý párný rok v čase od 8.00 hod. do 17.00 hod., počas letných prázdnin prvé dva júlové týždne a posledné dva augustové týždne stále v čase od 8.00 hod. prvého dňa do 17.00 hod. posledného dňa, počas zimných školských prázdnin a vianočných sviatkov párný rok na Štedrý deň v čase od 8.00 hod. do 17.00 hod. a od Silvestra v čase od 8.00 hod. do posledného dňa zimných prázdnin do 17.00 hod. a nepárný rok od 25. decembra v čase od 8.00 hod. do 31. decembra do 17.00 hod. Matka v priebehu konania navrhla, aby sa styk otca s maloletou realizoval v jej prítomnosti v rozpätí niekoľkých hodín, napríklad v čase od 9.00 hod. do 11.30 hod. počas niekoľkých dní v týždni. Navrhla, aby konkrétne dni, počas ktorých by sa mal styk realizovať, navrhol otec.

1.2. Súd prvej inštancie vychádzal z toho, že dieťa pochádza z mimomanželského vzťahu rodičov. V máji 2013 bola právoplatne schválená dohoda rodičov, na základe ktorej starostlivosť o dieťa zabezpečuje matka a otec na jeho výživu prispieva sumou 80,- eur mesačne. Rodičia sa na styku otca s maloletou nedohodli. V čase podania návrhu až do júla 2015 prebiehal styk otca s maloletou za prítomnosti matky, ale už v tomto čase sa začali prejavovať nezhody medzi rodičmi. Zo záverov znaleckého dokazovania vyplynulo, že medzi maloletou a matkou je vzájomne veľmi intenzívna väzba a vzťah medzi dieťaťom a otcom je plytký - maloletá otca neodmieta, ale nedôveruje mu. Emocionálny stres u maloletej vyvoláva konflikt medzi rodičmi. Rodičia sami potrebujú pomoc, aby sa naučili vzájomne komunikovať a rešpektovať jeden druhého v záujme zdravého vývinu dieťaťa. Psychologické poradenstvo nariadené súdom prvej inštancie rodičom ešte prehĺbilo narušené vzťahy medzi rodičmi a vyústilo do stavu, že matka prestala otcovi umožňovať styk s maloletou. Odôvodňovala to tým, že dieťa sa s otcom nechce stretávať. Ani po vydaní neodkladného opatrenia súdom prvej inštancie v auguste 2016 matka neumožňovala styk otca s maloletou s rovnakým odôvodnením. Z výsledkov znaleckého dokazovania ďalej vyplynulo, že u oboch rodičov ide o menej vyzretý a vyrovnaný typ osobnosti. Matka má smerom k otcovi konfliktný a odmietavý postoj, ktorý nevie oddeliť od pocitov dieťaťa a otec, ktorý nie je konfliktný typ, má reakcie impulzívnejšie a nezrelejšie. Matka maloletú nestimuluje k pozitívnemu postoju k otcovi a upevňuje v nej úzkostný pocit. Maloletá preto nemá šancu prejaviť iný názor ako ten, ktorý pretrváva u matky a jej okolia. Aj otec má k maloletej silný citový vzťah, o čom svedčí aj jeho vytrvalá snaha o nadviazanie kontaktu s dieťaťom. Z výsledkov znaleckého dokazovania neboli zistené žiadne závažné skutočnosti, ktoré by odôvodňovali zákaz styku otca s maloletou. Dieťa síce otca odmieta, ale nehrozí mu od neho žiadna bezprostredná ujma. Vzhľadom na svoj vek nebude styk otca s dieťaťom v kratších intervaloch v rozpore so záujmami maloletej. Práve spoločná prítomnosť oboch rodičov pri dieťati je zdrojom najväčšieho stresu, lebo rodičia spolu nedokážu komunikovať. Vzhľadom k tomu, že vzájomný vzťah a citová väzba medzi dieťaťom a otcom je narušená, súd prvej inštancie upravil styk otca s maloletou v krátkom čase v neprítomnosti matky, ale v blízkosti obydlija matky a dieťaťa. Súd prvej inštancie v rozsudku konštatoval, že nebolo preukázané, že by otec dieťa ohrozoval svojím agresívnym správaním a dlhodobo pretrvávajúce nezhody medzi rodičmi nemôžu byť dôvodom k ďalšiemu odcudzeniu maloletej od otca.

2. Na odvolanie matky Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 25. júna 2019 sp. zn. 7CoP/11/2019 napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v platnom znení (ďalej len „C. s. p.“). V odôvodnení rozsudku poukázal na skutočnosť, že matka dlhodobo zneužíva výkon rodičovských práv a povinností v neprospech otca, v rozpore so záujmom maloletej a jej právom na pravidelný a rovnocenný kontakt a výchovné pôsobenie zo strany oboch rodičov. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že matka pod zámienkou ochrany psychického zdravia maloletej nerešpektuje rozhodnutie súdu, ktorým bol neodkladne upravený styk otca s maloletou a tak svojvoľne vylučuje otca z jej života. Bolo preukázané, že odmietanie styku s otcom zo strany dieťaťa je determinované ovplyvňovaním maloletej matkou a jej okolím a odrazom neschopnosti matky uznať rolu a dôležitosť druhého rodiča v živote maloletej. Vo vzťahu k vyjadreniu maloletej, že sa s otcom nechce stretnúť, odvolací súd poukázal na skutočnosť, že výsluch maloletej bol vykonaný po tom, čo maloletá žije výhradne pod vplyvom matky a v prostredí, ktoré je voči otcovi nepriateľské. Aj z uvedeného dôvodu nevedela maloletá uviesť konkrétny dôvod jej neochoty stretnúť sa s otcom. Odvolací súd záverom skonštatoval, že súd prvej inštancie rozhodol správne, keď autoritatívne upravil styk otca s maloletou. Súčasné nevraživé vzťahy medzi rodičmi

vyučujú akúkoľvek dohodu medzi nimi v tomto smere a participácia otca na starostlivosti o maloletú je nepochybne v jej záujme. Prítomnosť matky pri styku nie je žiaduca vzhľadom na vyhrotené vzťahy medzi rodičmi. Práve takýto model úpravy styku otca s maloletou je pre oboch rodičov kompromisný a pre maloletú najpriaznivejší z hľadiska perspektívy obnoviť a upevňovať jej vzťah s otcom. Súdom upravený styk v tak obmedzenom rozsahu nemôže pri správnej výchove matky a správnej príprave z jej strany ohroziť zdravý duševný vývoj maloletej.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala matka dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f) C. s. p. a § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p.

3.1. Odvolaciemu súdu vytkla, že nerešpektoval názory zistené ambulatnou psychiatrickou maloletej, jej pedopsychiatrickou, výsluchom znalkyne JUDr. Marty Hrenčukovej, matkou, kolíznym opatrovníkom a výsluchom maloletej. Neprihliadol na zdravotný stav maloletej vyplývajúci z predložených lekárskejších správ o jej odborných vyšetreniach, na jej osobnostné charakterové črty a citlivosť jej povahy. Maloletá sa opakovane vyjadrila, že má z otca strach a nechce sa s ním stretávať. Autoritatívne nútenie maloletej k styku s otcom povedie k vystupňovaniu jej odporu k otcovi a k strate dôvery v inštitúcie ako je súd, ktoré zlyhali pri jej ochrane. Jej averziu voči otcovi spôsobilo jeho opakované vulgárne správanie v jej prítomnosti od jej útleho veku, jeho emocionálne výbuchy a slovné útoky na jej matku, jeho neschopnosť ospravedlniť sa za svoje správanie, neschopnosť vcítiť sa do jej pocitov, presadzovanie sebeckých cieľov a dlhé obdobia, počas ktorých maloletú nekontaktoval. Matka ďalej v dovolaní uviedla, že v piatok v čase o 15.00 hod. nemôže odovzdať maloletú otcovi, lebo jej to neumožňuje pracovný čas. Uvedené namietala aj v odvolaní voči rozsudku súdu prvej inštalácie, ale odvolací súd na jej námietku neprihliadol. Rozhodnutie odvolacieho súdu považuje v tejto časti za neodôvodnené a zaujaté voči nej.

3.2. V doplnení dovolania matka uviedla, že pedopsychiater nepotrebuje psychiatricky vyšetriť rodiča na to, aby stanovil diagnózu dieťaťa, a preto nerešpektovanie záverov vyšetrení a stanovených diagnóz psychiatrickami, ktoré maloletú vyšetrili, je zo strany odvolacieho súdu neodôvodnené. Správanie otca k celému okoliu vykazuje znaky narcistickej poruchy osobnosti. Otca nebolo možné v konaní donútiť, aby sa dal psychiatricky vyšetriť, ale jeho neprimerané emocionálne výbuchy a nenormálnosť správania sú v spise zdokumentované. Poukázala na rozhodnutie o priestupku, v zmysle ktorého otec matku napadol na ulici a trhal ju za vlasy a na konzultáciu u psychologičky, kde otec na matku kričal, bol vulgárny, dvíhal na ňu ruku a slovné útočil aj na psychologičku. To, že otec nebol psychiatricky vyšetrený a nebola mu stanovená diagnóza neznamená, že jeho správanie nevykazuje znaky asociálneho správania, ktoré narušilo väzbu medzi ním a maloletou.

4. Vo vyjadrení k dovolaniu kolízny opatrovník uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za správne a súladné so záujmom maloletej. Vzhľadom na vek maloletej a jej aktuálne prežívanie je v jej záujme, aby bol upravený jej styk s otcom minimálne v takom rozsahu, ako to určil súd prvej inštalácie, rešpektujúc právo dieťaťa vybudovať si vzťah s otcom a vytvoriť si priestor na to, aby otca lepšie spoznalo. V súčasnej dobe otca vôbec nepozná, keďže styk sa už štyri roky vôbec nerealizuje a nerealizoval sa ani v priebehu roka 2020 z dôvodu obštrukcií na strane matky. Poukázal na neschopnosť rodičov dohodnúť sa a navrhol pomoc psychológa pri realizácii styku.

5. K dovolaniu matky sa vyjadril aj otec maloletej. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. uviedol, že tento v dovolaní nie je vôbec vymedzený. Poukázal na skutočnosť, že počas dlhého bezkontaktného obdobia (6 rokov) nebola maloletá vôbec vedená ani pripravovaná na stretnutia s otcom. Matka podrobila maloletú psychologickým a psychiatrickým vyšetreniam v snahe vyrobiť si dôkazy v konaní, neodlišuje svoje záujmy a názory od záujmov a pocitov maloletej a emočne zneužíva dieťa. Dôkazy, na ktoré v dovolaní poukazuje matka, a ktoré podľa nej odvolací súd nerešpektoval, vychádzali z nepravdivých anamnestických informácií od matky. Závery a tvrdenia ohľadom zdravotného stavu otca považuje otec za nepravdivé tvrdenia, ktoré sú v rozpore so zásadami elementárnej slušnosti a s pravidlami advokátskej etiky. Otec aj matka boli v konaní podrobení znaleckému skúmaniu psychologičkou Mgr. Lenkou Lipanovou. Zo znaleckého dokazovania vyplynuli iné závery ako tie, ktoré matka prezentuje v dovolaní. Dovolaciemu súdu navrhol, aby dovolanie

odmietol, resp. zamietol.

6. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci úpravy styku rodičov a maloletého dieťaťa, ktoré je od 1. júla 2016 upravené v zákona č. 161/2015 Z. z. Civilnom mimosporovom poriadku v platnom znení (ďalej len „C. m. p.“). Vzájomný vzťah medzi C. m. p. a C. s. p. je vymedzený v § 2 ods. 1 C. m. p., podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia C. s. p., ak tento zákon neustanovuje inak. C. m. p. v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veci úpravy styku rodičov a maloletého dieťaťa; prípustnosť dovolania matky bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení C. s. p.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá C. s. p.) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

8. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok (nie „ďalšie odvolanie“) a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017, 4 Cdo 157/2017, 5 Cdo 155/2016, 8 Cdo 67/2017].

9. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (3 Cdo 42/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 8 Cdo 99/2017).

10. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (1 Cdo 26/2017, 2 Cdo 154/2017, 3 Cdo 42/2017, 5 Cdo 12/2017, 7 Cdo 163/2017, 8 Cdo 73/2017).

11. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 C. s. p. alebo § 421 C. s. p. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C. s. p.). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 C. s. p. je dovolacím dôvodom procesná vada znátočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C. s. p.); v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 C. s. p. je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.).

12. Vyššie už naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému

rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 C. s. p.

13. Matka v dovolaní uviedla, že prípustnosť jej dovolania vyplýva z § 420 písm. f) C. s. p. a tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p.

14. V zmysle § 420 písm. f) C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05).

16. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie alebo spor) znemožňujúca účastníkovi (strane sporu) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 8 Cdo 56/2017).

17. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom konaní, potom už „postupom súdu“ zásadne nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (3 Cdo 173/2017, 7 Cdo 150/2017, 8 Cdo 49/2017). Otázku ústavnej súladnosti právneho záveru dovolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) napríklad v konaniach sp. zn. I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018, v ktorých podané sťažnosti odmietol s odôvodnením, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

18. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017).

19. V danom prípade matka v dovolaní namieta nedostatky, ku ktorým podľa jej názoru došlo v procese hodnotenia dôkazov, keď súd niektoré dôkazy nezohľadnil a z dokazovania tak vyvodil nesprávne skutkové závery. Dovolaciemu súdu ponúkla vlastné hodnotenie dôkazov a z nich vyplývajúci skutkový stav, ktorý považuje za súladný so skutočnosťou. Namietala tiež, že súd nezohľadnil jej námietku ohľadom nevyhovujúceho času odovzdania maloletej otcovi v piatok o 15.00 hod. z dôvodu kolidujúcich

pracovných povinností. Spochybnila dôvod, pre ktorý súdy nižšej inštancie vyhodnotili znalecký posudok MUDr. Rosenbergerovej predložený matkou za neobjektívny. V dovolaní sa tiež domáhala prehodnotenia záverov súdov o psychickom stave otca, ktorého psychiatrická diagnóza údajne vyplývala z iných dôkazov založených v spise.

20. Dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd nie je v civilnom konaní viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu, a nie účastníkov konania. Pokiaľ súd v priebehu civilného konania (prípadne) nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (viď R 125/1999). V takom prípade môžu byť síce nedostatočne zistené rozhodujúce skutkové okolnosti (čo v konečnom dôsledku môže viesť až k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), táto nesprávnosť ale v zmysle už dávnejšej judikatúry najvyššieho súdu nezakladá vadu zmätočnosti (k tomu viď R 37/1993 a 3 Cdo 219/2013, 3 Cdo 888/2015, 4 Cdo 34/2011, 5 Cdo 149/2010, 6 Cdo 134/2010, 6 Cdo 60/2012, 7 Cdo 86/2012 a 7 Cdo 36/2011).

21. Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov, ktoré matka naznačuje v dovolaní, nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Súdna prax sa ustálila na názore, že ak súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania (viď R 42/1993, ale aj 1 Cdo 85/2010, 1 Cdo 18/2011, 3 Cdo 268/2012, 4 Cdo 314/2012, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 104/2010, 7 Cdo 248/2012).

22. Ani podľa novej právnej úpravy civilného konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neutržateľnosti.

23. K dovolacej námietke matky týkajúcej sa nedostatočného vysvetlenia niektorých dôvodov rozhodnutia súdu, prípadne až nepreskúmateľnosti rozsudku dovolací súd pripomína, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci. S tým názorom sa stotožnil aj ústavný súd (k tomu viď jeho rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

24. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá len tzv. „inú vadu konania“ (teda nie zmätočnosť) zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p.“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

25. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské

práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

26. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

27. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) C. s. p.. Za takú vadu nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky.

28. Dovolací súd tiež poukazuje na skutočnosť, že s námietkami obsiahnutými v dovolaní (ktoré boli zároveň aj obsahom odvolacích námietok voči rozhodnutiu súdu prvej inštancie) sa odvolací súd vysporiadal v napadnutom rozhodnutí. V bode 18. napadnutého rozsudku odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie sa v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočne vysporiadal so závermi všetkých v konaní vyhotovených znaleckých posudkov a dôkladne vyhodnotil aj závery znaleckého posudku MUDr. Rosenbergerovej, ktorú aj vypočul na pojednávaní. Súd prvej inštancie aj odvolací súd dospeli k záveru, že matkou predložený znalecký posudok nepredstavuje dostatočne relevantný dôkaz preukazujúci nevhodnosť styku otca s maloletou. Psychiatricka pri vyšetrení maloletej zohľadnila len vyjadrenia matky, pričom otca vôbec nevyšetrila, udania matky žiadnym spôsobom neobjektívizovala konfrontáciou s otcom, a teda nemala zadovážené dostatočné podklady na znalecké vyšetrenie. Rovnako aj z predmetného posudku vyplýva, že maloletá bola vyšetrená len v prítomnosti matky a odmietla sa od matky odlúčiť, hoci znalkyňa na pojednávaní tvrdila, že maloletú vyšetrovala aj v neprítomnosti matky, avšak zmienka o tejto skutočnosti v jej posudku absentuje. Ako tendenčné sa odvolaciemu súdu javilo aj diagnostikovanie posttraumatickej stresovej poruchy u maloletej, ktorá má byť výsostne spôsobená konaním a správaním otca, a to aj za situácie, že maloletá s otcom dlhodobo (niekoľko rokov) neprichádza do kontaktu. Na takýto znalecký posudok preto nemožno prihliadať, pretože pre záver o tom, čo spôsobuje u maloleteho dieťaťa psychickú poruchu je dôležité, aby osoba podávajúca odborné vyjadrenie alebo znalecký posudok, mala k dispozícii komplexné informácie podané oboma rodičmi. Rovnako lekárske správy ošetrojúcich lekárk, na ktoré sa matka odvolávala, vychádzali len z tvrdení prezentovaných matkou bez toho, aby tieto lekárky prišli do kontaktu s otcom. V bode 20. napadnutého rozsudku sa odvolací súd vysporiadal aj s námietkou matky, že súd prvej inštancie nezisťoval pri úprave styku jej pracovný čas. Vo vzťahu k tejto námietke uviedol, že styk otca s maloletou je upravený prevažne v priebehu víkendov a počas pracovných dní len v piatok, a to až popoludní v čase od 15.00 hod., pričom tak, ako je otec povinný usmerniť svoje pracovné povinnosti a prispôbiť sa určenému styku, je povinná tak učiniť aj matka zohľadňujúc najlepší záujem maloletej. Odvolací súd ďalej uviedol, že vzhľadom na postoj matky v priebehu celého konania sa predmetná námietka javí len ako ďalšia snaha o obštrukciu pri realizácii styku otca s maloletou. Pokiaľ ide o namietané agresívne správanie otca voči matke (prezentované v doplnení dovolania), tomuto aspektu sa odvolací súd venoval v bode 17. napadnutého rozsudku, kde uviedol, že na súčasnej situácii (narušenom vzťahu medzi otcom a maloletou) má svoj podiel aj otec maloletej, ktorého impulzívnejšie reakcie a nepriateľský postoj k matke maloletá veľmi citlivo vníma, a následne to u nej vyvoláva odmietavý postoj k otcovi. Odvolací súd nepovažoval za potrebné doplniť dokazovanie DVD nosičom, ktorý mal preukázať vulgárnu komunikáciu otca vo vzťahu k matke, keďže konfliktný vzťah medzi rodičmi bol preukázaný inými dôkazmi. Argumenty matky uvedené v doplnení dovolania tak mali len ďalej preukazovať konfliktný vzťah medzi rodičmi, ktorý už mali súdy nižšej inštancie za dostatočne preukázaný, avšak pre rozhodnutie vo veci ho nepovažovali za rozhodujúci.

29. Dovolateľka vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) C. s.

p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

30. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p., musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

31. Vec prejednávajúci senát odvolacieho súdu sa stotožňuje s právnymi závermi vyjadrenými v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 203/2016, v zmysle ktorých otázku (ne)prípustnosti dovolania rieši odvolací súd na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 C. s. p.). Výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ako dovolateľ súdu vysvetlí (konkretizuje a doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky súdu, a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Tento dôvod prípustnosti sa teda viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola odvolacím súdom rešpektovaná, a to konkrétne v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal už skôr najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach. V uvedenom rozhodnutí najvyšší súd uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť vyvodzuje dovolateľ z § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p., by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Zdôraznil, že sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť, ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p., nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky a bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa), z vlastnej iniciatívy vyhľadávať všetky rozhodnutia odvolacieho súdu, týkajúce sa danej problematiky a následne posudzovať, či sa odvolací súd odklonil od názorov v nich vyjadrených; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a odvolacieho konania zvolenej v C. s. p., ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. (pozri Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382 a tiež 3 Cdo 28/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 50/2017, 8 Cdo 78/2017).

32. V danom prípade matka, zastúpená kvalifikovanou právnou zástupkyňou, podala v dovolaní výpočet

nesprávností vytýkaných odvolaciemu súdu, nekonkretizovala však právnu otázku, riešením ktorej sa - podľa jej názoru - odvolací súd odklonil od zaužívanej praxe dovolacieho súdu. Prítom v zmysle bodu 16. uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia sp. zn. 1 VCdo 2/2017 platí, že pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) C. s. p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 C. s. p. v spojení s § 431 ods. 1 C. s. p. a § 432 ods. 1 C. s. p.).

33. Najvyšší súd z uvedených dôvodov odmietol dovolanie matky podľa ustanovenia § 447 písm. c) a f) C. s. p.

34. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.).

35. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.